

Partenes rolle i utviklingen av det norske pensjonssystemet

EISS Norge Jubileumsseminar - 31. mai 2017. Eystein Gjelsvik

Pensjon utvikler seg langs opptråkkete stier

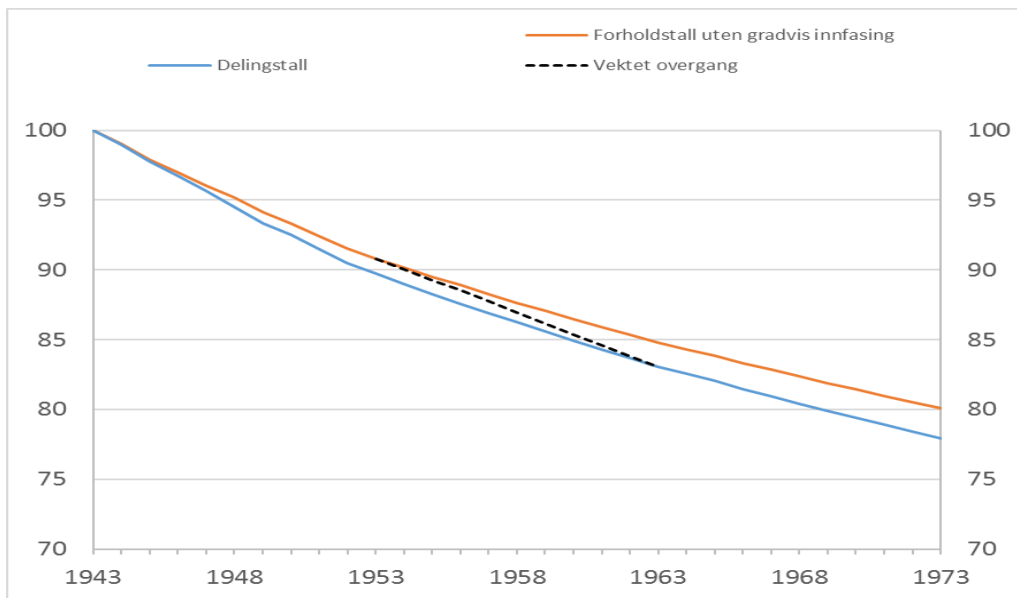
Justeringer under veis må gjøres. Mange veier til målet

- Folketrygden som bærebjelke ble for tynn og kunne ikke bære lengre levealder uten vesentlig økt skattenivå (1992, 2004)
- Riktig å reformere før den brakk
- Fagbevegelsen måtte tenke på nytt om tjenstepensjonenes rolle
- Første steg OTP
- Mye gjenstår for en optimal 2. pilar
- Denne må styrkes og tjenstepensjonen bør organiseres i brede ordninger styrt av partene.
- Myndighetenes rolle som regulator er også viktig

Pensjonsreformen.

De viktigste elementene

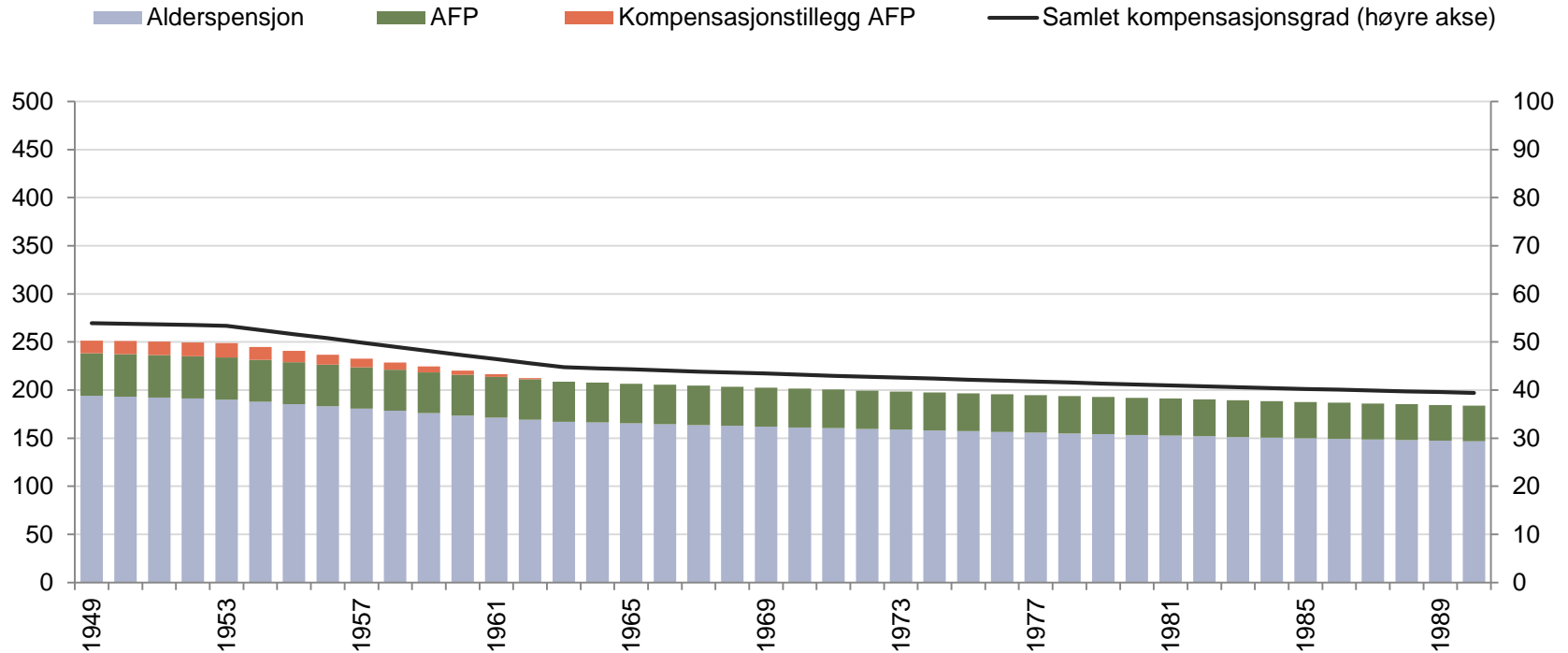

- Levealdersjustering.
 - Nøytralt mellom generasjoner
 - men ikke mellom klasser. Favoriserer akademikere, de sunne og friske og de som har jobber de kan stå i
- Ble også strammere i 2009 enn Pensjonskommisjonens modell (7-9 %)
- Sterk nedtrapping 2015-2025
- Indeksering lønn minus 0,75.
 - Godt prinsipp, men uheldig implementering (teknikk foran politikk)
- Suksess som sysselsettingstiltak og vil spare utgifter på sikt 😊

Levealdersjusteringen reduserer pensjonen

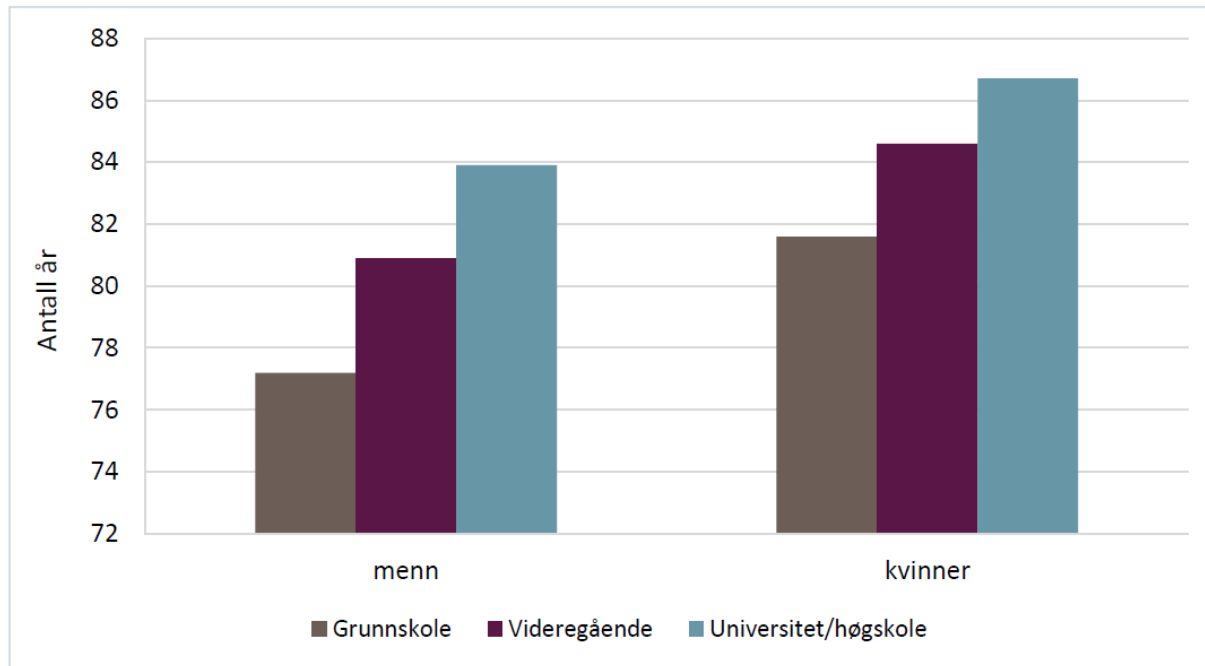
Årlig pensjon etter årskull. Folketrygd og AFP. Uttak 62 år, lønn 5G (470 000)

Stor forskjeller i helse og forventet levealder

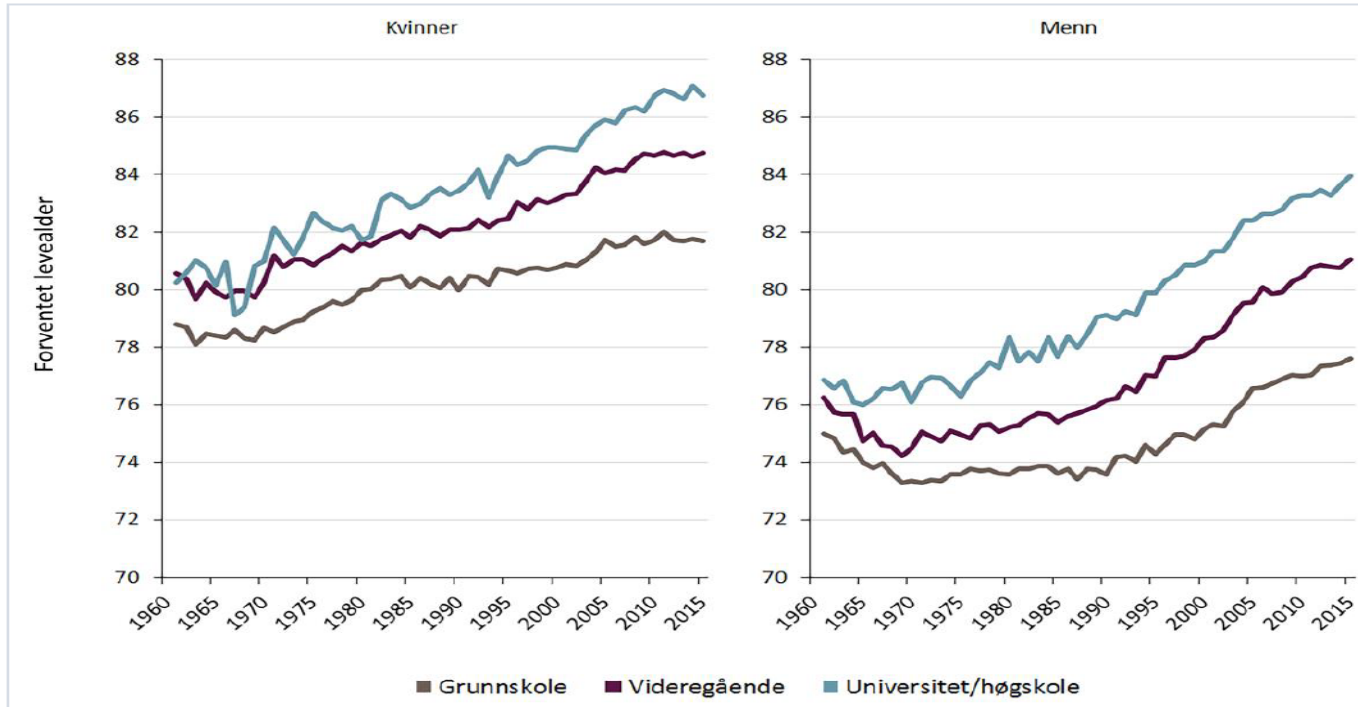
Forventet levealder for 30-åringar etter høyeste fullførte utdanningsnivå, gjennomsnitt for perioden 2009-2015

Økende forskjeller, særlig for kvinner

Forventet levealder for 30-åring etter høyeste fullførte utdanningsnivå, gjennomsnitt for perioden 2009-2015

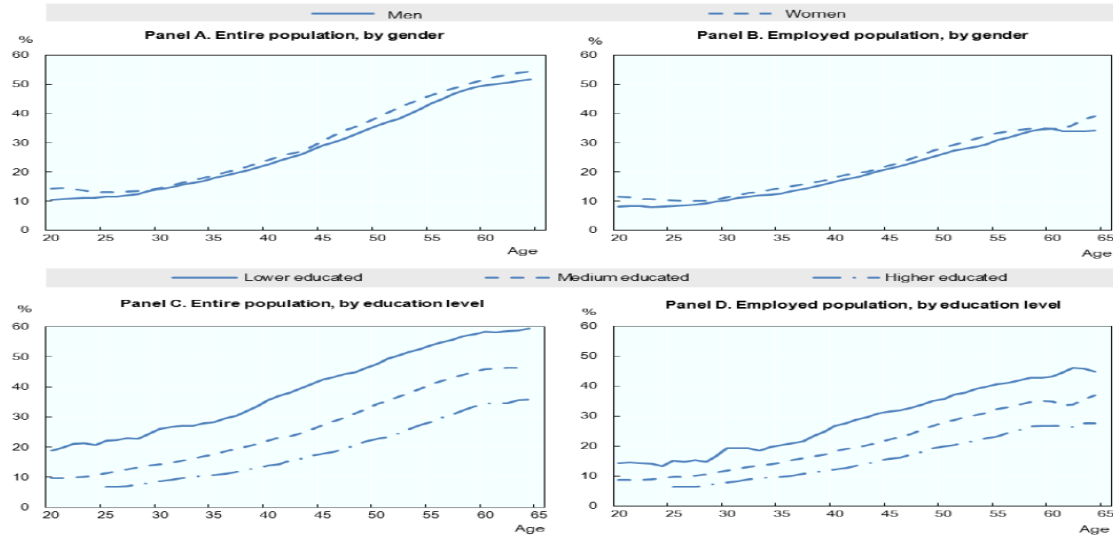

The mechanics of working-age disadvantage: links between health and labour market outcomes

Health worsens with age

Share of people reporting bad health by age, gender, and education

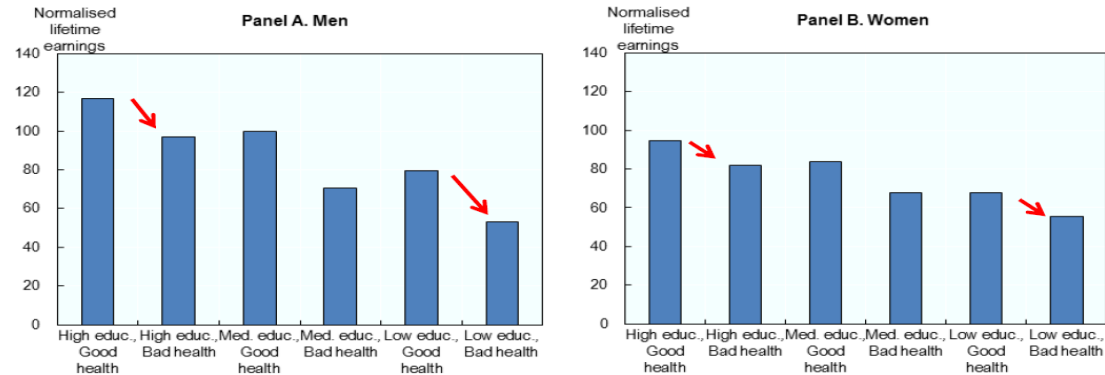

Source: OECD (2017) – Preventing Ageing Unequally.

Bad health reduces men's lifetime earnings substantially (and less so for women)

Impact of health on lifetime labour earnings by education levels

Average across countries, 100 = Lifetime earnings for a man in good health with a medium education level

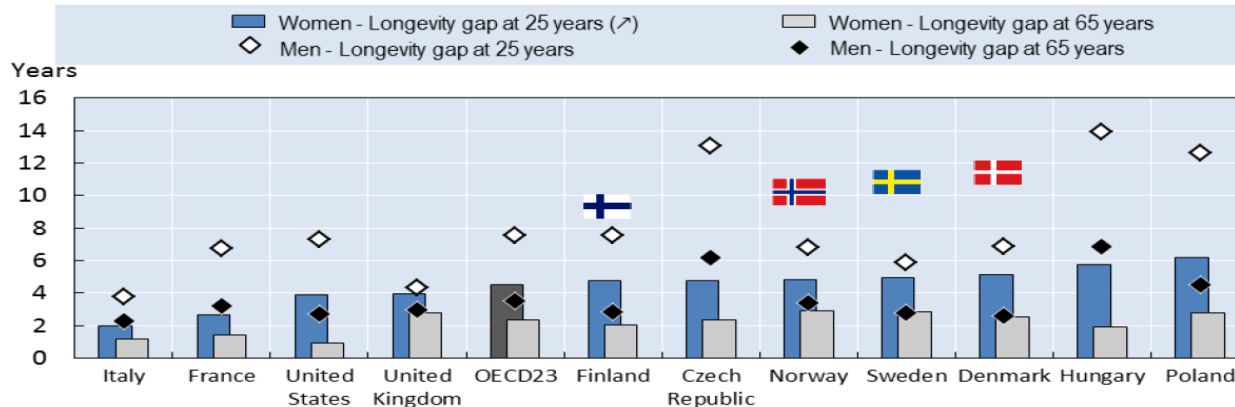

Source: OECD (2017) – Preventing Ageing Unequally.

High-educated individuals live longer than their low-educated peers

Life expectancy gaps between high- and low-educated groups at ages 25 and 65 are large
By gender, around 2011, in years

Source: OECD (2017) – Preventing Ageing Unequally.

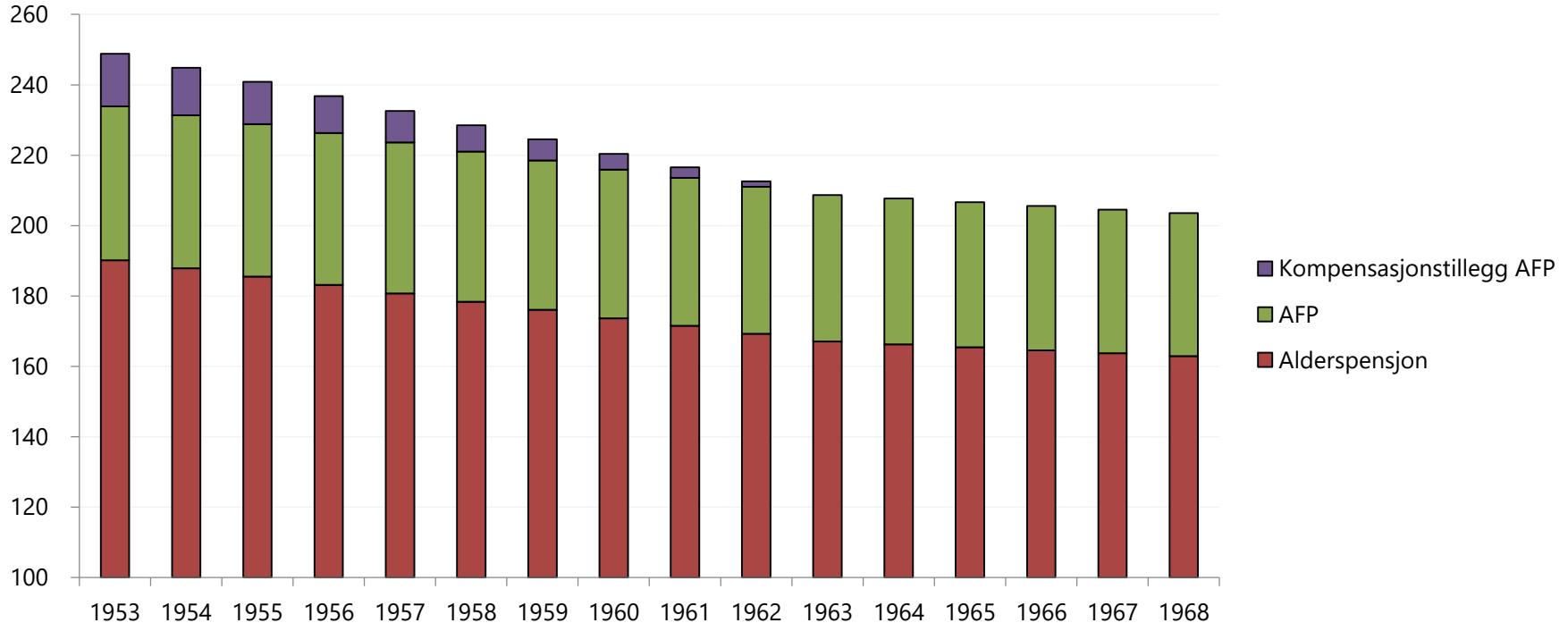

- Vurderer effektene av alternative pensjonssystemer på sysselsetting, uføretrygd, inntektsulikhet og velferd for forskjellige grupper i samfunnet – altså fordelingseffektene av de alternative reformene.
- Virkning av pensjonsreformen: Sysselsetting går opp og uføreraten går ned for personer med videregående skole og høyere utdanning. Samtidig går sysselsettingsraten ned og uføreraten opp for de med grunnskole som høyeste utdanning
- Dette skyldes at mortalitetsratene øker og helsetilstanden forverres for personer med grunnskole som høyeste utdanning, mens det motsatte gjelder for personer med videregående skole og høyere utdanning
- Viktig tema – bør få politiske følger

Sikring av ytelser til sliterne

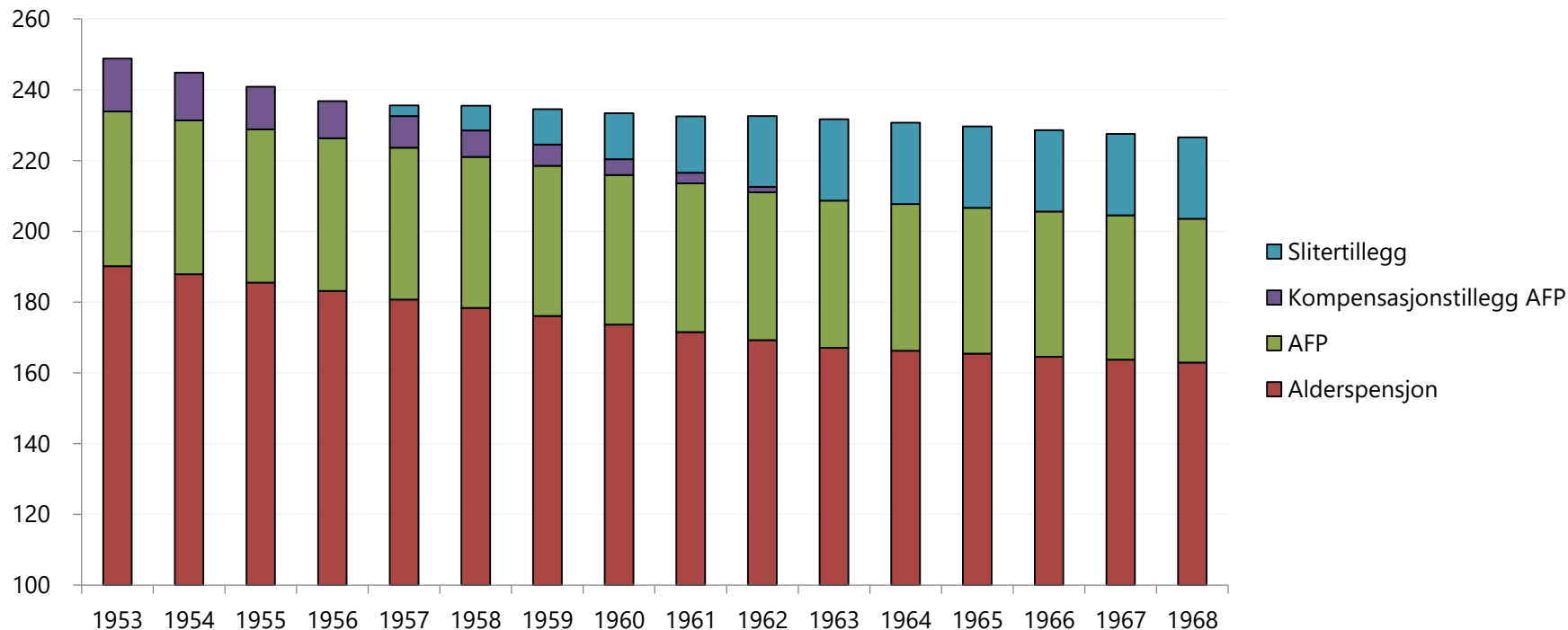
Samlet bidrag fra kompensasjonstillegg og slitertillegg øker, mens levealdersjusteringen reduserer øvrig pensjon (lønn 5G).

Sikring av ytelser til sliterne

Samlet bidrag fra kompensasjonstillegg og slitertillegg øker, mens levealdersjusteringen reduserer øvrig pensjon (lønn 5G).

Tetting av (nesten) alle hull i AFP – omlegging til gradert ytelse

- Enighet om rammene for ny AFP med tanke på innføring i 2020
- Regjeringen vil delta og finansiere arbeid med detaljutforming
- Legge om AFP fra en alt-eller-ingen-ordning til en gradert ytelse, dvs. med nærmere sammenheng med antall år i en AFP-bedrift
 - Mål om uendret ytelse ved full opptjening
 - Mål om uendrete kostnader for bedriftene
 - Fortsatt kvalifiseringsordning
 - For eksempel krav om å være i jobb
 - Må gjennomføres med lange overgangsordninger
 - Mål om økt bufferfond og system for risikohåndtering
 - Felles ansvar

Avgjørende spørsmål for framtida

- Trolig umulig å forsvare pensjonsreformen hvis ikke helse og jobbmuligheter utjevnes
- Urovekkende utvikling etter 2010
- Folkehelse fortjener mer oppmerksomhet
- Supplerende kollektive ordninger må styrkes

Tjenestepensjon hovedtema

- Egen pensjonskonto
- Innskudd fra 1. krone og 1. dag
- Bedre opptjening av rettigheter mindre tap ved jobbskifte
- Fripoliser
- Individuell tilleggssparing til pensjon

LO mener staten må bidra til å løse fripolisefloken

Livelskapene toer sine hender. Sannheten er at mens overskuddene forsvant, har de vært opptatt av å redde sitt eget skinn. Svartepet er havnet hos pensjonister og arbeidstagere. Foto: Javad Parsa

Fordømte fripoliser - nå må staten rydde opp

Staten har medansvar for at store deler av tjenestepensjonene - fripolisene - mister sin reelle verdi.

Eystein Gjelsvik

Publisert: 18.05.2018 – 20:55 Oppdatert: 18.05.2018 – 20:55

Eystein Gjelsvik, LO-økonom og medlem av Banklovkommissjonen

Vi benytter cookies på DN.no til analyseformål, tilpasning av innhold og annonser og for å videreutvikle våre tjenester. Les mer her.

Mulig å komme ut av
fripolisefella?

OTP fra første krone

- 1 million arbeidstakere har ikke sparing fra første krone
- Det spares minst for de med lavest lønn, også i prosent. OTP gir 1,5 % i pensjon til en som tjener 4 G, mens en som tjener 12 G får 1,83 %.
- Dagens OTP er omvendt omfordelende.
- Axel W Pedersen: Folketrygden svakt progressiv når en tar hensyn til tilpasningen til levealder
- Når tjenstepensjon omfordeler tilbake (høyere innskudd over 7.1 G) blir systemet trolig regressivt
- OTP-endringen koster 1,9 milliarder kroner.
- Når alle får samme lovkrav, får ingen en konkurranseulempe.

Kan øke kostandene med 30 % i enkelte bedrifter, men da betales det minimalt fra før (vekst 1900 kr per ansatt)

Lønn i G	Lønn i kr	Pensjonskostnad i dag	Ny pensjonskostnad	Prosentøkning lønn og pensjon	Pensjonskostnad økning i prosent
4 G	375 000	5 618	7 491	0,49 %	33 %
5 G	468 000	7 491	9 363	0,39 %	25 %
6 G	562 000	9 363	11 236	0,33 %	20 %

Lesson 3: Choice and competition is the wrong model

- Pensions are complex
- Systems in which workers have to choose from competing private pension providers face information and behavioural problems and have high administrative costs
- Not a condescending attitude; we do not allow people free choice of pharmaceutical drugs; pensions are similar
- Thus the model of choice and competition is the wrong one – uses a first-best model in second-best circumstances

Hva var det vi sa?

Implications for pension design

1. Make pensions mandatory or use automatic enrolment
2. Keep choices simple: highly constrained choice is a deliberate and welfare-enhancing design feature
3. Include a good default option which includes life-cycle profiling if the system requires annuitisation
4. Keep administrative costs low by decoupling account administration from fund management
 - Centralised account administration
 - Fund management
 - Wholesale, competitive; or
 - Sovereign wealth fund, as in Norway